

5. mednarodna konferenca
DRUŽBENA ODGOVORNOST IN IZZIVI ČASA 2010
NARAVA IN ČLOVEK

Četrtek in petek, 11. in 12. marec 2010
Konferenčna dvorana Štajerske gospodarske zbornice,
Ulica talcev 24, Maribor, Slovenia

2010 Mednarodno leto biotske raznovrstnosti

ČLOVEK = NEVAREN NARAVI IN LJUDEM

SKLEPI 5. MEDNARODNE KONFERENCE DRUŽBENA ODGOVORNOST IN IZZIVI ČASA 2010: NARAVA IN ČLOVEK Maribor, 11. in 12.3.2010

Čas krize je idealen tudi za to, da pregledamo naš odnos do narave in rabe naravnih virov, ter si priznamo, da kljub deklarativni zavezanosti trajnostnemu razvoju in vzdržni rabi naravnih virov v praktičnih dejanjih ne ravnamo trajnostno, sonaravno, vzdržno in odgovorno.

Inštitut za razvoj družbene odgovornosti (IRDO) je letošnjo, že 5. zapored, mednarodno konferenco *Družbena odgovornost in izzivi časa* skupaj z Zavodom RS za varstvo narave in drugimi soorganizatorji posvetil temi »**narava in človek**«. V mednarodni in transdisciplinarni skupini smo želeli osvetliti naša razumevanja glede trajnostnosti našega ravnanja ter iskati smernice za naprej.

Ta dokument podaja sklepe konference ter kratek opisni pregled glavnih spoznanj konference, priložena pa so tudi izhodišča konference.

Maribor, 16.3.2010

V imenu Programskega in Organizacijskega odbora 5. mednarodne konference Družbena odgovornost in izzivi časa 2010:

ddr. Matjaž Mulej, zaslužni profesor (UM EPF),
predsednik Strokovnega in Znanstveno - raziskovalnega sveta inštituta IRDO,
predsednik Programskega odbora konference

dr. Mirjam Galičič
Zavod RS za varstvo narave

Anita Hrast,
direktorica inštituta IRDO,
predsednica Organizacijskega odbora konference

Mateja Kocjan
Zavod RS za varstvo narave

5. mednarodna konferenca
DRUŽBENA ODGOVORNOST IN IZZIVI ČASA 2010
NARAVA IN ČLOVEK

Četrtek in petek, 11. in 12. marec 2010
Konferenčna dvorana Štajerske gospodarske zbornice,
Ulica talcev 24, Maribor, Slovenia

IZHODIŠČA: leto 2010 je Mednarodno leto biotske raznovrstnosti ¹

- »Biotska raznovrstnost je Zemljin naravni kapital.«, pravi Evropska komisija v svojem Sporočilu z naslovom »Možnosti za vizijo in cilje EU glede biotske raznovrstnosti po letu 2010«. Je bistvenega pomena za trajnostni razvoj, saj zagotavlja življenjsko pomembne dobrine in storitve. Poleg podnebnih sprememb je izguba biotske raznovrstnosti največja svetovna grožnja okolju, ki povzroča tudi znatno gospodarsko izgubo in zmanjšanje blaginje.
- Stanje žive narave na našem planetu se žal zaskrbljujoče slabša. Človek posega v naravo in povzroča velike spremembe. Strokovnjaki ocenjujejo, da so ti posegi največji po izumiranju vrst v zadnjih 65 milijonih let, odkar so izumrli dinosavri. In v 99 odstotkih je vzrok za ogroženost vrst - človek.
- Številna verodostojna poročila potrjujejo, da je biotska raznovrstnost v svetu resno ogrožena, saj so izgube tudi od sto - do tisočkrat večje, kot bi bilo normalno. Več kot tretjini vrst grozi izumrtje in kar 60 odstotkov ekosistemov na Zemlji se je v zadnjih 50 letih stanje poslabšalo, kar posledično vpliva tudi na od njih odvisne **ekosistemske storitve**. Po podatkih Svetovne zveze za varstvo narave za leto 2009 kar 170.000 vrstam grozi izumrtje: od tega je 21 odstotkov sesalcev, 12 odstotkov ptic, 31 odstotkov dvoživk in 37 odstotkov rib.
- Biološko raznovrstnost najbolj obremenjujejo uničevanje življenjskega prostora, razdrobljenost in poslabšanje stanja zaradi spremembe rabe zemljišč, čezmerna raba naravnih virov, netrajnostne prakse, invazivne vrste, zakisevanje morij, onesnaževanje in vse pogostejše tudi podnebne spremembe. Hitra rast prebivalstva in vedno večja poraba na prebivalca pospešujeta izgubo biotske raznovrstnosti, prav tako jo pospešujeta nezadostno razvita struktura trga in pomanjkanje institucij, ki bi skrbele za optimalno prerazporeditev naravnih virov. Posledica tega je, da se viri porabljajo hitreje, kot jih je mogoče nadomestiti. **Vse več je dokazov, da se bo stanje mnogih ekosistemov kmalu poslabšalo, ali pa se je celo že poslabšalo do točke, ko povratek ni več možen.**
- Tudi podatki **za Evropo** kažejo, da se stanje ohranjenosti vrst in habitatov slabša. Ocena najbolj ranljivih habitatov in vrst, ki so zaščiteni z Direktivo o habitatih, kaže, da jih je le 17 odstotkov z ugodnim stanjem ohranjenosti.
- **Slovenija** je sicer ena od držav z izstopajočo visoko biotsko raznovrstnostjo v Evropi. Na eni strani se to dejstvo kaže v tem, da ima na kopnem ugodno stanje med 30 in 50 odstotkov habitatnih tipov, ali drugače povedano, okrog 20 odstotkov vrst. Na drugi strani pa se relativno visoka biotska raznovrstnost kaže tudi s tem, da je 35,5 odstotkov celotnega slovenskega ozemlja vključenega v ekološko omrežje Natura 2000, od tega je 70 odstotkov gozdov. Slovenci sicer v kar 96 odstotkih menimo, da sta upadanje in morebitno izumiranje vrst, naravnih habitatov in ekosistemov resen ali celo zelo resen **svetovni** problem. Da je to tudi **slovenski** problem, se zaveda kar 84 odstotkov vprašanih. Kar 89 odstotkov Slovencev pravi, da osebno prispevajo k ohranjanju biotske raznovrstnosti.

¹ Iz nagovora mag. Zorana Kusa, državnega sekretarja Ministrstva za okolje in prostor, udeležencem konference 11. in 12.3.2010 v Mariboru.

5. mednarodna konferenca
DRUŽBENA ODGOVORNOST IN IZZIVI ČASA 2010
NARAVA IN ČLOVEK

Četrtek in petek, 11. in 12. marec 2010
Konferenčna dvorana Štajerske gospodarske zbornice,
Ulica talcev 24, Maribor, Slovenia

2010 Mednarodno leto biotske raznovrstnosti

GLAVNI SKLEPI KONFERENCE

1. Narava zmore živeti brez ljudi, ljudje brez (zdrave) narave ne moremo.
2. Varovanje okolja je varstvo človeka pred njim samim. Varovanje narave je varovanje narave pred človekom.
3. Človeštvo se mora nehati obnašati tako, kot da je narava neizčrpen vir dobrin
4. Kakovost življenja ljudi je močno odvisna od biotske raznovrstnosti. Slovenija ima za področje okolja in naravovarstva relativno dobro zastavljeno zakonodajo, vendar je pri umeščanju novih objektov v prostor potrebno doseči več zavezujočega sodelovanja med investitorji, načrtovalci in okoljskimi strokovnjaki, ter načrtovanje dvigniti z lokalnega na višji nivo.
5. V Sloveniji je vse več šol, ki izvajajo izobraževalni program »naravovarstveni tehnik«, nekatere nudijo tudi višjo stopnjo izobraževanja. V te programe je smiselno vključiti naravovarstveno stroko in razmisliti, kje se bodo zaposlovali diplomiranci.
6. Poslovni organi podjetij in organizacij naj ponovno pregledajo ujemanje ekonomskih in okoljskih ciljev, saj nekateri izsledki kažejo, da so le-ti bistveno bolj povezani oz. bistveno manj v nasprotju med seboj, kot se zdi na prvi pogled.
7. Poiskati in izpostaviti je potrebno praktične (delujoče) primere dobrih praks.
8. Konferenca na temo »človek in narava« naj postane redni mednarodni dogodek v Sloveniji, ki ga bo podprla EU. Vanjo naj se aktivno vključijo tudi tisti, ki odločajo.

Nekaj vodilnih misli s konference:

Vplivni-bogati nočejo, revni ne morejo.
Problem je v vrednotah, ne tehnologiji.
Potrošnja gospodinjestev se ne prestopajo več.

5. mednarodna konferenca
DRUŽBENA ODGOVORNOST IN IZZIVI ČASA 2010
NARAVA IN ČLOVEK

Četrtek in petek, 11. in 12. marec 2010
Konferenčna dvorana Štajerske gospodarske zbornice,
Ulica talcev 24, Maribor, Slovenia

2010 Mednarodno leto biotske raznovrstnosti

KRATEK OPISNI PREGLED OSNOVNIH SPOZNANJ KONFERENCE

1. Državni organi se trudijo za družbeno odgovornost:

- Okoljsko-prostorska zakonodaja je naravnana tako, da ohranja naravo. V bodoče nas čaka še delo za izvajanje te zakonodaje in izvajanja pritiska javnosti in društev/NVO za učinkovitejši nadzor, ukrepanje in izvajanje ter dvigovanje kazni za posamezne nepravilnosti, ki jih v naravi povzročajo ljudje. Pri uporabi prevlade javnega interesa nad interesom varstva narave naj pod »javnim interesom« ne kraljujejo posamezni lobiji.
- Izvesti je potrebno potrebne spremembe v zakonodaji ter standardizacijo za vzpodbujanje družbene odgovornosti v praksi.
- Potrebno je krepiti interdisciplinarno in med-sektorsko sodelovanje za opredelitev in uresničitev strateških ciljev, kot so zapisani npr. v Strategiji trajnostnega razvoja Slovenije. Ukrepi z različnih področij naj bodo usklajeni, saj lahko udejanjanje strategije v polni meri zaživi edino v sodelovanju in povezovanju več ministrstev in drugih organov.
- Državna, meddržavna, naddržavna, lokalna in podjetniška vodstva naj delujejo skladno z vrednotami in prakso družbene odgovornosti (z vsem štirimi vsebinami, ki jih opredeli dokument Evropske unije iz leta 2001 – sodelavci, partnerji, širša družba, narava).
- Povezovanje in razvijanje je sodobna podlaga inoviranja, ki se pričakuje tudi od vladnih služb. Zato naj bodo te kot delodajalec vzor tudi drugim (npr. v javni upravi naj se izvajajo inovacije navad, postopkov dela ipd.).
- Država naj bolj varčuje zares. Vodi se že projekt zelenih javnih naročil, tudi projekt zelena javna uprava (Gregorčičeva 25, LJ) po EU smernicah za države (Responsible Public Procurement), predlog pa je, da se odgovorno ravnanje razširi še na druga področja delovanja javne uprave in vsega javnega sektorja.
- Vsak človek ima po ustavi pravico do življenja v zdravem okolju. Zdravo okolje naj se definira tudi kot človekova pravica, ki jo varuje varuh človekovih pravic.
- Rešitev ni v ustanavljanju novih organov in uradov, tudi ne v pisanju novih parcialnih strategij (pojav *strategiologije*) ampak v povezovanju in učinkovitem organiziranju obstoječih resursov, inštitucij in posameznikov.
- Priporočamo da se politiki pri svojem delu v enaki meri kot se posvečajo gospodarstvu (ekonomskemu razvoju), posvečajo tudi naravi, da okrepijo svoj stik z naravo in prepoznajo njen pomen za obstoj človeka.

2. Zmanjšati potrošništvo in odvisnost od potreb po kapitalu:

- Odgovoren odnos do zaposlenih, partnerjev, širše družbe in narave je na prvi pogled videti drag poseg v dosedanje navade, v resnici pa zmanjšuje stroške.
- Dolgoletno nespoštovanje naravnega okolja nas je pripeljalo do skrajnih meja. Grozijo nam resne posledice, ki ogrožajo obstoj sedanje civilizacije.
- Za obstoj človeštva je potrebno delovati za osveščanje in preprečevanje obnašanja, ki ljudi in naravo podreja kapitalu, torej koristi drobnega dela človeštva namesto vseh ljudi. T.i. potrošništvo povzroča, da mnogo ljudi kupuje nepotrebne izdelke in storitve in na drugi strani omogoča delovna mesta, ki zadovoljujejo navidezne potrebe – v škodo narave.

5. mednarodna konferenca
DRUŽBENA ODGOVORNOST IN IZZIVI ČASA 2010
NARAVA IN ČLOVEK

Četrtek in petek, 11. in 12. marec 2010
Konferenčna dvorana Štajerske gospodarske zbornice,
Ulica talcev 24, Maribor, Slovenia

- Zmanjšanje potrošnje je vidik, kjer lahko vsak posameznik neodvisno od države prispeva svoj delež k trajnosti in ohranjanju naravnih virov, vlade in drugi politiki pa naj ne širijo prepričanja, da je le še večje trošenje rešitev za izhod iz krize, saj je ta izhod izjemno kratkoviden, kratkoročen in sebičen.
- 3. Civilna družba mora spoznati svoj vpliv in ga izražati s pomočjo civilnih iniciativ:**
- Civilne iniciative v nekaterih primerih izrabljajo pristojnost (primer: daljnovod na Kozjaku, uporabiti je potrebno okoljske mediacije). Javnost ima pri posegih v okolje oz. v naravo pravico in dolžnost sodelovati. Postavlja pa se vprašanje, kako evalvirati civilne iniciative, ki si med seboj nasprotujejo.
 - Pravni sistem naj bolj sankcionira kršitelje in neodgovorne, pri tem velja vzpostaviti npr. civilno inšpekcijo, ki temelji na prostovoljnem delu.
- 4. Konference o družbeni odgovornosti so pomembne, potrebujejo še več neprofitne medijske podpore:**
- Udeleženci so sklenili, da je potrebno najti vire in moč, da to temo tudi prihodnja leta uvrstimo na to ali podobne konference.
 - Razširiti je potrebno krog udeležencev (bistvo ni v prepričevanju redkih že prepričanih!), privabiti je treba širšo stroko, skeptike in tiste, ki imajo alternativne poglede, posebej nujno pa je pritegniti k sodelovanju politike, podjetnike in druge odločevalce.
 - Pomembna je promocija družbene odgovornosti in narave, zato naj vsi udeleženci tokratne konference v svojih mrežah krepijo promocijo tega področja družbene odgovornosti. Institucije, ki imajo moč in denar, naj bi z zgledom in denarjem ter svojim odnosom promovirale tovrstne ideje. Za promocijo pa lahko izkoristimo tudi Facebook, kjer najdemo predvsem mlade generacije.
 - Medijem je dobra novica slaba novica, kar je dolgoročno slabo za razvoj družbene odgovornosti. Zato poziv slovenskim medijem, naj več poročajo o družbeni odgovornosti (tudi do narave!), in sicer s pozitivnih vidikov.
- 5. Vzgoja mladih s pomočjo zgledov odraslih je ključna za našo prihodnost:**
- Še večji poudarek in povezanost s programi kot so Ekošole, zdrave šole, ..., vendar je ključnega pomena pri vzgoji mladine zgled odraslih.
 - V šolah usposabljanje za odgovorno in pošteno ravnanje z naravnim okoljem, katerega del smo. Stremeti velja k prekinitvi razmišljanja, da je človek gospodar sveta.
 - To izobraževanje naj se začne že v vrtcu, nadaljuje v osnovni in srednji šoli ter po končanem uradnem šolanju nadaljuje vse življenje. Pripomočki za izobraževanje in vzgojo obstajajo za vse ravni izobraževanja.
- 6. Nastopil je čas za novo paradigmo:**
- Nekateri udeleženci so se zavzeli za novo paradigmo, ki omogoča pogled na iste stvari tudi z drugih zornih kotov. Npr. ujme lahko razumemo kot sporočilo Zemlje, da z njo ne ravnamo korektno. Sprejmimo to sporočilo in ga upoštevajmo.